Fred McMorrow
Ahmad A'zam tarjimasi

MENGA HIMOYA KERAK EMAS

Hikoya

Bert tƣqqiz yarimda barga kirgan payti Jorjiya u yerda yƣq edi. Bert hech narsa gapirmadi, faqat peshtaxta yoniga ƣtib, bir finjon qahva bilan brendi buyurdi.

U chorakta kam ƣnda belgilangan ƣn besh daqiqa ƣtirib turish uchun pianino yonidan joy oldi. Jorjiya hamishagidek, roppa-raso ƣnda, soat oxirgi zang urishi bilan chiqib kelishi kerak edi.

Bar egasi Jo Palermo Bertga xavotir bilan qaradi, keyin peshtaxta tepasidagi soatga, keyin yana Bertga tikildi. Lekin Bert unga qarab ham qƣymadi.

Hali erta edi, lekin Bert hoziroq bugun qanaqa mijozlar tƣplanganini aytib bera olardi. Ularga chidasa bƣladi, har qalay, «Ruxsat bering, Charli pianinongizni chalsin», degan ahmoqona iltimoslar bilan xiralik qilmaydilar. Ular ovqatlanish yoki gap sotishga emas, Jorjiya va Bert uchun keladilar. Bularning hammasi, albatta, Joning badiga urib ketgan. Bert bilan Jorjiya ish sƣrab kelganlarida, bu yerning kuni bitib qolayozgan edi, lekin, mana, uch oyki, endi ularni Vinchell, Layons, N’yu-Parkerga ham taklif qilishyapti.

Sakkiz daqiqa qoldi. Bert «Men eslayman»ning naqarotini chalayotganda Jo uning yoniga keldi. Bert maromni sekinlatib, Joning nima deganini eshitish uchun yumshoq pedalni bosdi.

- Nima gap? – deb sƣradi Jo.

- Nima gapligini men qaydan bilaman, - dedi Bert. Bunaqa emas – nima bƣlganini u yaxshi tasavvur qilayotgan edi.

- Xƣp, u bugun keladimi, yƣqmi? – deb sƣradi Jo.

- Tashvishlanma, oshna, - dedi Bert.

- Urinib kƣraman, - dedi Jo va nari ketdi.

Tƣrt daqiqa qoldi.

Bert uch naqarotli blyuzni, Jorjiyaning chiqishiga peshvoz ƣynaladigan maxsus blyuzni ijro qildi. U blyuzni chalgan payti Jorjiya zalga qƣshiq aytib kirar, stollar oralab ƣtib, fortep’yano yonidan odatdagi joyini egallar edi.

Jorjiya si-bemoldan boshlashi kerak edi. Bert notani oldi, lekin hech narsa bƣlmadi. Elektrotexnik reostatlarni uladi. Bu shunaqa sezilarsiz bƣlardiki, Jorjiyadan boshqa hech kim e'tibor ham qilmas edi. Yana hech gap bƣlmadi. Bert tezda «Shƣx yigitlar»ga ƣtdi, zaldagi lampochkalar yana tƣla yorishib ketdi.

U mijozlarning hayajonga tushganini payqadi. Zalga qarab oldi. Eshik oldida chorpaxil bir yigit, polisiya agenti bơlsa bordir, Jo bilan gaplashayotgan edi. Jo uni stolga boshlab bordi-da, keyin Bertning yoniga keldi. Bert nomerni tez yakunlab, joyidan turdi. Mijozlar uni xushfe'l chapak bilan olqishladilar, lekin olqishlarida salgina zarda ham bilinib turar edi.

- Bert, - dedi bơshashgan ovoz bilan Jo. – borib anavi yigit bilan gaplash.

- Nima kerak unga? – deb sơradi Bert.

- Bilmadim, - dedi Jo. – Menga aytmadi. Lekin bilaman, yomon bir narsa bơlgan, juda yomon. Bilasanmi, Bert, men bunaqa narsalarni sezaman.

- Quloq sol, Jo, - dedi Bert. – Yaxshilab eshit. Sening sezishingga tupurdim. Lekin sir boy bermaslikka urin. Jo, agar ơzingga, menga, Jorjiyaga zarari tegmasin desang. Hozir qơlingdan keladigani shu. Ularning qanaqa mijoz ekanini bilasan-ku.

Joning rangi murdaga aylandi.

- Qanaqa mijoz? Kimni gapiryapsan? – deb biljiradi u.

- Nima, rasmini chizib kơrsataymi senga? – dedi Berg. – Ha, keyin, eshit, ơrnimiza odam topishing kerak. Bir juftni bilaman – Endi bilan Elis. Ayni ish izlab yurishibdi. Men bilaman, yơq deyishmaydi.

- Hozir? Shu payti-ya?

- Hoziroq, - deb Bert hamyonidan yon daftarchasini oldi. – Mana, manzili. Sim qoqishing mumkin. Ular uyida bơlishi kerak.

- Lekin, kơryapsan-ku, bunaqa kutilmaganda, - deb chaynaldi Jo.

- E, sen xavotir olma. Eplaydi ular, - dedi Bert. – Ơn besh ddaqiqada yetib keladi. Hozir qơlingdan keladigan jơyali ish ham shu.

- E xudoyim, sezyapman, bu meni ơldiradi, - deb hiqilladi Jo.

- Ularga sim qoq, - dedi yana Bert. – Xavotir qilma. Eplaydi ular.

Bert yoniga borganida stol yonida ơtirgan novcha yigit u bilan kơrishishga ơrnidan turmadi.

- Siz Bert Xeybermi?

- Bơlishi mumkindir. Siz kimsiz?

- Jek Berton, qidiruv polisiyasi vakili, Manxetten-Istdan. Siz tanishmisiz...

- Avval nishoningizni kơrsating, boshliq. Yơq, bunaqa emas. Menga bering-chi, yaqindan kơray.

Lekin Bert endi nishonga qaramasa ham bơladi. Uning bơrtma shaklga, qidiruv polisiyasining xos tamğasiga qơl tegizishi kifoya edi. U nishonni egasiga qaytardi.

- Bơpti, - dedi u. – Men Bert Xayber.

- Siz tanishmisiz... – Politsiyachi kөkrak chөntagidan qoğozga өralgan fotografiyani chiqardi. – Mana shu ayol bilan?

Bert fotografiyaga qaradi, kөzlarini qisib, xuddi jirkanch bir narsani kөrgandek, uni otib yubordi.

- Ha, - dedi nihoyat. – Lekin ayni shu fotografiyani kөrsatishning sizga nima keragi bor?

- Bizda boshqasi yөq, - deb tushuntirdi vakil. - Shaxsini aniq belgilashimiz kerak, hozircha qөlimizdan kelgani shu – өlikni jinoyat joyida fotoga tushirdik.

- Qaerda? – deb sөradi Bert. - Qaerda?

- Ikkita turarjoy tutash joyda, Ellik beshinchi kөcha, tөqqinchi bilan өninchi avenyu өrtasida. Өsha atrofda turarmidi?

- Yөq, - dedi Bert. - qachon topdingiz uni?

- Bu juda qiziq savol bөldi, - dedi vakil.

- «Qiziq» deganingiz nimasi? Nima demoqchisiz?

- Aytdim, qөydim-da, - dedi vakil ma'nisiz bir ovozda. – Balki nima demoqchiligimni siz bilarsiz, mister Xayber?

- A, bunaqami, - dedi Bert. – Tushunaman. Shunday bөlishini oldindan bilgandek gapirishim sizga ğalati tuyulyapti. Xөsh, nima bөpti, balki rostdan shundaydir. Faqat qachon, qayerda, qanday bөlishini bilmasdim.

- Aytolmaysizmi, kecha kechqurundan boshlab, bugungacha qayerda bөlganingizni?

- Albatta, aytaman. Hammasi tugagandan keyin, Jorjiyani uyiga kuzatdim....

- Har kuni uni kuzatar edingizmi? U qayerda turgan? Aniq qaysi vaqtda u bilan xayrlashdingiz?

- Keyingi ikki hafta bөyi uni kuzatishimga tөğri keldi. Kimdir kuzatishi kerak-ku. U oltmish birinchi kөchada turardi. Bu yerdan ikki mahalla nari, agar shimolga tөğri yurilsa. U bilan xayrlashganimda tөrtdan bir daqiqa өtgan edi. Aniq esimda, chunki vestibyuldagi soatga qaragan edim.

- Barvaqt emasmi, nima dedingiz? Aytmoqchi edimki, ish joyingiz tөrtda yopiladi, u yoqqa borish uchun bir daqiqa emas, kөproq, demak...

- Ha, hali barvaqt edi, - dedi Bert. – Gap shundaki, өzimni qay bir ma'noda u uchun javobgarman deb bilardim. Keyingi ikki haftadan beri Joning barni bekitishidan ancha oldin olib ketar edim, bizni bilib qolishmasin deb. Yopilish oldidan odatda tөs-tөpolon bөlib qoladi, bildirmay chiqib ketish mumkin.

Vakil qөlini qovushtirib өtirar, bosh irğagancha eshitar edi. Jo stol tepasiga keldi.

- Hammasi joyida. – dedi u. –Uyida ekan ular. Shu daqiqada yetib boramiz deyishdi. Senga rahmat deb qөyishimni sөrashdi.

- Arzimaydi, - dedi Bert. U endi ơrniga ơrin topilganidan keyin Joning uncha bebaxt tơtmayotgani, Jorjiyaning boshiga tushgan voqeaga ham tupurgandek kơrinayotganini payqab, zardasi qaynadi. Lekin hali uning hech narsadan xabari yơq. Nima qilibdi, gazetadan ơqib oladi.

- Balki janoblari ichib olar, - deb sơradi Jo.

Vakil rad qildi.

- Billga ayt, menga ikki hissa kokteyl bersin, - dedi Bert. Jorjiya yaxshi kơrgan kokteyl. U doim Jorjiya uchun chaladigan kuyni esladi. Bunaqa kokteylni qanday tayyorlashadi, a? Apelsinni siqib, gilos suvini qơshadilar... – Yơq, - dedi u, - mayli, viski bersin, muz solib.

- Xơp. Albatta, Bert, albatta, - dedi Jo va peshtaxtaga oshiqdi.

- Xơsh, shunday qilib, - dedi Bert. – Uni kuzatib qơyganimdan keyin, uyga bordim. Uyda yotdim, kechqurun oltigacha uxlabman. Uyğonganimdan keyin Jorjiyaga sim qoqdim. Hech kim javob bermadi.

- Ha, bu oltida bơlgan edimi? – deb sơradi vakil yon daftarchasiga belgi qơyib.

- Kerak emas, - deb sơradi Bert.

- Nima kerak emas?

Bert barvasta vakilga egilib, uning qơliga qơl tegizdi.

- Ular biladi-yu nima bơlganini, ơzlari qilgan ish-ku. Axir, hozir bizni kuzatib turgan bơlishlari mumkin, mening nimani bilishimni bilish uchun.

Vakil unga diqqat bilan tikilib, yon daftarchasini chetga surdi.

- Mayli. kơryapmanki, sizning daxlingiz yơq, - dedi u. – Menga, haligi, nima edi, javobgarlik hissimi, shuni aytib bering. qachondan boshlandi sizda?

- Xơp, bilasizmi, men ishda umuman sherigim uchun ơzimni javobgar deb bilaman, sherik ayniqsa qiz bơlsa, - dedi Bert. – Siz chalayotgan paytingizda yigitlarning uch qadah viski ichgandan keyin qanday surbetlashib ketishini tasavvur ham qilolmaysiz. Ular, bilasizmi, bizga hamma narsa mumkin, hammasining pulini tơlayapmiz, albatta, qiz ham shunga kiradi, deb ơylaydilar.

- Siz menga bir narsa aytmoqchi edingiz, - deb eslatdi Berton. – U ayol bilan qanaqa munosabatda edingiz?

Bert jilmaydi.

- Juda boshqacha, - dedi u. – U kuylagan payti, men u uchun chalardim, mijozlar jim bơlib eshitardi, shunda bir-birimizga qarab qơysak bas, shu kifoya, ơrtamizda qanaqadir kơrinmas rishtalar borligini sezib turar edik. Mana, bor-yơği shu, xolos. Faqat u kuylaganda. Fikrimni uncha aniq aytolmayapman shekilli?

- Sơramoqchi edim: u bilan yotganmisiz?

- Yơq.

- A biron marta istaganmisiz?

- Bema'ni savol. Kim istamaydi?

- Lekin urinib ham kƣrmaganmisiz?

- Yƣq.

- Nega – yƣq?

- Bilasizmi, bunaqa narsalarga ƣzimcha qarayman. Men Ezopning bittayu bitta masalini bilaman, bu - tilla tuxum qƣygan ğoz tƣğrisida. Yo tuxum qƣymaganmi?

- Mister Xayber, - dedi Berton. –Bu ishda Semmi qƣqilning qƣli bor deb aytishga bizda asoslar bor.

- Nega bunday deb ƣylaysiz?

- Uni qanday ahvolda topganimizga qarab aytyapman. Shuning ishi bu.

- Ha. Suratini kƣrdim-ku. Dahshat!

- U Semmi qƣqilni bilar edimi?

- Uni bilmagan odam bormi!

- E yƣq, men aytmoqchimanki, u bilan...

- A, bu ma'nodami! Yƣq.

Dastyor viski olib keldi, Bert tomoğiga tiqilgan narsani yutish uchun qadahning yarmini hƣpladi. U qƣlidagi naychani aylantirib, «Bechora Bill, - deb ƣyladi. – Bufetchilik qilsa bƣlar ekan. Muzli viskiga naycha solsa-ya! Bechora Bill».

- U Semmi qƣqilni biron marta kƣrganmi?

- Ha.

- Shuni menga aytib berolmaysizmi?

- Yƣq. Lekin, nima, aytib berishim kerakmi?

- Shunday.

- Xƣp, mayli. Sizga oldin ham aytdim-ku, bunga ikki hafta bƣldi. Bu yerga endigina jon kirgizayotgan edik. Uning qƣshiğini eshitganmisiz biron marta?

- Yƣq. U Semmi qƣqilni birinchi marta qachon kƣrgan?

- Ȯn birinchi sanada. Men uyga borayotib gazeta olganimni eslayman, keyin, kelganimizdan beri birinchi marta edi. Ȯsha dahshatli kun bir umr esimdan chiqmaydi.

- Nimasi buncha dahshatli?

- Semmi kechquruni bilan shu yerda bƣldi. Men uning ƣzini, yugurdaklarini pianinoga ƣtirishim bilan kƣrdim. Blyuzning uchta bandini ƣynadim, bu uning chiqish blyuzi, ya'ni uning chiqib kelishiga blyuz edi. Jorjiya zalga kirdi, uning esa sƣlagi oqib ketdi.

- Unga shilqimlik qildimi?

- E yoq. Birdan emas, har qalay, - dedi Bert. – boshda momingitna edi. Kechquruni bilan bizga vino yolladi, ertasi kuni Jorjiya bir katta savat gul oldi. U qayerdan manzilini bilgan, aqlim etmaydi.

- Oz usullari bor, kerak narsani shunday bilib olishadiki, - dedi vakil.

- Kechqurun yana osha yerda edi, lekin endi surbetroq bolib harakat qildi.

- Siz esa qiz uchun ozingizni javobgar his qildingiz?

- Ha-da, - dedi Bert. – Bilasizmi, bu yigit yoqqanda ham, bari bir, uni undan tashvish qilardim, lekin gap shundaki, uni korgani kozi yoq edi. Biznikiga oxshagan kasbda shilqim xushtorlardan qutulish uchun kop narsani organishga tog̃ri keladi. Lekin buni eplab bolmadi. Oxir-oqibat uni odamlar ortasida bir-ikki marta izza ham qildi. Keyin shu oxirgi kechada ham.

- Nima boldi ozi?

- Hammasi shunda boldi-da, - dedi Bert. – Jorjiya kiyimini almashtirish uchun xonasiga borayotgan edi. Semmining stoli oldidan otayotganda, u qolidan ushlab oldi, xuddi ushlayverishga haqqi bordek. Shunda Jorjiya Semmining stolidan stakanni oldi-da, uning koylagiga sepib yubordi.

- Ha, bunaqa ekan-da, - dedi vakil. – unda nega qoni qaynab ketgani tushunarli. Bunaqa bashang kam topiladi.

- Keyin men ham qarab turganim yoq, - dedi Bert. – Bilasizmi, nima qildim? «Sharshara boyida»ni chaldim. E xudoyim, zalda shunaqa vah-ha-ha kotarildiki! Axir, nima bolganini hamma korib turgan edi-da. Hatto Bert Lar ham butun san'ati bilan tomoshabinlarni bunday kuldirmagandir. Shunda Semmi ornidan turdi-da, todasini ergashtirib chiqib ketdi, lekin mijozlar kulgidan toxtamagan edi.

- Ha, unda tushunarli, - deb gap qoshdi vakil. - Semmi kechirishi mumkin, lekin ustidan kulganni – hech qachon. Keyin uni darrov uyiga olib bordingizmi?

- Darrov emas, - dedi Bert. – Bilasizmi, ozimdan juda rozi edim. Yana ikkovimiz uchun faxr. Peshtaxta yoniga borib, ichdim. U erda yana anavi yigit bor ekan. Yonimda otirgan edi, xuddi bu gaplarning unga mutlaqo aloqasi yoqdek. Shunaqa xushsurat bir yigit, sug̃urta vakilimi, ishqilb, korinishi shunaqaroq. Menga gap tashladi.

«Juda xursand korinasan», dedi.

«Ha, juda xursandman»,deb javob berdim.

«Xosh. Seni xursand korganimdan mamnunman, - dedi sug̃urta vakili. – Seni bunaqa kayfiyatda ekaning menga juda yoqadi.»

«Sen uchun baxtliman, - dedim men. – Sen bilan nimani gaplashamiz?»

«Uzoq gaplashishimiz shart emas, - dedi sug̃urta vakili. – Bir-birimizni yaxshi bilgandan keyin gapning ozi ortiqcha.»

«G’alati ekansan-u, - dedim men. – Seni bilmayman, tоğrisini aytsam, hozir sen bilan gaplashishga tariqcha xohishim ham yоq.»

«Lekin men seni bilaman, - dedi u. – Sen Bert Xeyber.»

«Xоsh, nima qipti?», deb sоradi u.

«Sen ellik tоrtinchi uyda, tоrtinchi qavatda turasan, uyingda lift yоq, sen faqat kunduz kunlari bоlasan», dedi u savdoyi.

«Nega menga bularni aytyapsan? Bu yil hayotimni suğurta qildirish niyatim yоq, oshna», - dedim.

«Niyating yоq? – deb sоradi u. – Sening оrningda bоlsam, suğurta qildirardim. - Keyin u menga egildi-da, birdan qоlimni siqdi, men tortib ulgurmadim ham. – Meningcha, bir-birimizni yaxshi tushundik, tоğrimi, mister Xeyber?», dedi-da, shu zahoti ketdi. Ȯshalarning ğirt оzi, a?

- Ha, - deb qоshildi agent.

- Ular senga oldindan aytib qоymaydilar, dоq qilmaydilar, shunday qilishadiki, nima bоlganini ham bilmay qolasan.

- E-, buni оylab ham оtirmaydi ular, - dedi vakil.

Bert Billga yana viski keltirishga ishora qildi.

- Men uni uyiga kuzatib ketdim, - deb davom ettirdi Bert. – Unga uyda bir оzi qolishing mumkin emas, men ham senikida yotib qolay, yo sen yur, biznikida yot, yo hech bоlmasa, polisiyani chaqirish kerak, dedim. Lekin u menga xayrli tun tilab, оpib qоydi, e xudoyim, toza, aybsiz bir оpich! – yana «Tashvish qilma, kichkintoy. Onasi katta bоlib qolgan», dedi.

Vakil ketishga hozirlvanib, tugmalarini оtkazdi.

- Xоp, nima endi, bizga yaxshi ma'lumotlar berdingiz, mister Xeyber. – dedi u. – Ȯylashimcha, bu ishni endi tez tugatamiz. Ha, aytgancha, sizga biron narsadan foydamiz tegmaydimi?

- Menga nimadan ham foydangiz tegadi?

- Balki, sizga himoya kerakdir?

- E yоq, kerak emas.

- Uni hibsga olganimizda siz guvoh sifatida bizga kerak bоlasiz.

- Xоp, meni istagan paytingiz topasiz.

- Bilasizmi. Bizda kafolat bоlishi kerak. Axir, sizni topolmay qolsak, butun ishimiz chappasiga ketadi.

- Xavotir qilmang, doim joyimda bоlaman, - dedi Bert. Dastyor yana viski keltirdi, Bert shu zatohi oxirigacha ichib yubordi.

- Mister Xeyber, - dedi vakil. – Siz, yaxshisi biz bilan yuring. Ȯzingiz bilasiz, aytib bоladimi nima bоlishini? Yordamingiz esa bizga shunday kerakki.

- Kopga choziladimi? – deb soradi Bert.

- Ertalabgacha tugatamiz deb oylayman,

- Shuncha tezmi? – deb soradi Bert. – Unda, mayli.

Zaldan chiqayotib Endi bilan Elisga duch keldilar. Ularning ish uchun Bergga minnatdorlik bildirib bolishlarini Berton odob bilan kutdi. Berg ularga nima yuz berganini aytmadi. Ular ham gazetadan oqib olar.

Ular yopiq kulrang avtomobil yoniga keldilar.

- Otiring, yordamchimning yoniga, - dedi Berton.

Bert orindiqqa chokib, yonidagi odamga hatto qaramadi ham. Berton rulga otirdi va ular Ist-River tomonga uchdilar. Bert yonida otirgan odamga qarash uchun nihoyati ogirildi.

- Xayrli kech, oshnam, - dedi suğurta vakili.

A.A'zam tarjimasi
«Совеменная американская новелла».
Изд.-во Иностранная литература», М., 1963.